

ЕТИКА СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Етика людських відносин, у тому числі у професійних, ділових стосунках була актуальною протягом історії всього людства, їй приділяли увагу відомі мудреці, досліджували вчені. Китайський мудрець Конфуцій (551 – 479 рр. до н.е.) наголошував, що саме обов'язок, справедливість, чесність ставиться на перше місце у стосунках між людьми, підкоряючи їм вигоду і користь. В умовах сучасної глобалізації, коли виникло багато нових суб'єктів міжнародного бізнесу і значно активізувалось їх співробітництво, етика ділових відносин набула особливої актуальності, а її дослідження має значний науковий і практичний інтерес.

Кінцевим критерієм справедливості або несправедливості бізнесу стає вміння успішно вести справу – діловий прагматизм. При цьому лауреат Нобелівської премії Мілтон Фрідман стверджує: «справжня роль бізнесу полягає у використанні його енергії і ресурсів у діяльності, спрямованої на збільшення прибутку за умови, що він дотримується правил гри і бере участь у відкритій конкурентній боротьбі, не вдаючись до шахрайства і обману» [1, с. 26]. Зважаючи на створення у ХХ – ХХІ ст. великої кількості міжнародних компаній та активізацію їх діяльності, виникла потреба у формуванні етики саме міжнародного бізнесу. У зв'язку з цим у 1994 р. у Швейцарії представниками провідних компаній США, Західної Європи та Японії були прийняті «Принципи міжнародного бізнесу» – всесвітнього етичного кодексу. Цей кодекс насамперед передбачає соціальну відповідальність бізнесу (створення суспільних благ, робочих місць, підвищення життєвого рівня клієнтів, працівників, акціонерів, а також населення у цілому; модернізацію технологій, методів виробництва, підвищення довіри до бізнесу тощо).

Але необхідно звернути увагу на такі етичні проблеми у діяльності міжнародних корпорацій:

- 1) міжнародний бізнес не завжди враховує відмінність культурних вимірів етичної поведінки однієї компанії в різних країнах;
- 2) нормативні вимоги щодо етичних аспектів дій бізнесменів у приймаючій країні з боку законодавства материнської країни і штаб-квартири менш жорсткі, ніж у своїй країні, тобто існують подвійні етичні стандарти;
- 3) діяльність ТНК спричиняє політичні страхи у приймаючих країнах;
- 4) загроза виникнення суперечностей між країнами, (материнськими та приймаючими), у процесі діяльності ТНК: при переведенні бізнесу з однієї країни до іншої, втратою робочих місць і джерел податків тощо;
- 5) поширення практики надання хабарів ТНК державним службовцям приймаючих країн, всупереч законодавству цих країн. Корупція, як правило, негативно впливає на розвиток економіки приймаючих країн.

Етнічні розходження населення країни формують проблеми соціально-економічного розвитку і знаходять вираження у конфліктах, що виникають між компаніями, які функціонують на території інших держав, і соціальними громадами, що проживають на цій території.

З 1970-х років різко посилюється протиріччя між міжнародними корпораціями і приймаючими їх державами, пов'язані з підризом національного суверенітету, погіршенням екологічної ситуації, деградацією населення й різким зменшенням запасів не поновлюваних ресурсів. Проявом протиріч у деяких випадках стала експропріація власності міжнародних корпорацій. Ці міжнародні конфлікти стали стимулом для прийняття спеціальних рішень на рівні міжнародних організацій, пов'язаних з формуванням правил поведінки міжнародних корпорацій і основою для перегляду політики експансії з їхнього боку. Внаслідок цього вже у 1980-х роках стратегічною лінією міжнародних корпорацій став розвиток обробних виробництв у приймаючих країнах, зміна стандартів і норм поведінки.

Результатом негативного впливу міжнародних компаній на економіку і суспільство приймаючої країни є міжнародні конфлікти. Важливе значення у попередженні міжнародних конфліктів мають етичні норми, яких дотримуються співробітники і керівництво міжнародних корпорацій.

Найбільш дієвим способом подолання інцидентів на міжнародному рівні є прогнозування можливих конфліктів і недопущення переходу їх у категорію реальної протидії.

Формування інституціонально-правової інфраструктури для інтеграції міжнародних корпорацій у національні економічні системи відбувається під егідою ООН. Особливе значення для забезпечення безконфліктного співіснування мають корпоративні етичні стандарти.

Важливе значення для розвитку сучасних міжнародних корпорацій мають так звані кодекси поведінки – погоджені на багатосторонній основі документа, що формулюють конкретні принципи і норми регулювання міжнародного бізнесу:

– під егідою Економічної і соціальної ради ООН був розроблений універсальний кодекс, що охоплює всі аспекти діяльності міжнародних корпорацій;

– під егідою ЮНКТАД – кодекс поведінки у сфері передачі технологій і звід принципів і правил щодо обмежувальної ділової практики;

– під егідою МОП – тристороння декларація про принципи, що стосуються багатонаціональних підприємств та їх соціальної політики.

Таким чином, бурхливий розвиток сучасного міжнародного бізнесу супроводжується формуванням ділової етики, яка повинна регулювати міжнародні економічні відносини.

Список використаних джерел

1. Могилевская О.Ю. Деловая этика – ключевой фактор успеха современного бизнеса / О.Ю. Могилевская // *Інвестиції: практика та досвід.* – 2013. – № 4. – С. 24 – 26.

2. Макарчук К.О. Міжнародний бізнес в умовах глобалізації: теоретичний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://periodicals.karazin.ua/index.php/irtb/article/viewFile/4723/4299>